

УДК 343.375(477)

Руслан Сергійович ФИЛЬ,

кандидат юридичних наук,

начальник 2 науково-дослідного відділу

науково-дослідної лабораторії криміналістичної та спеціальної техніки

Державного науково-дослідного інституту МВС України (м. Київ);

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5680-875X>

УКРАЇНА ТА СВІТОВА СПІЛЬНОТА: СТАНОВЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

В Україні за злочинні посягання на права інтелектуальної власності КК України встановлена кримінальна відповідальність, а саме: порушення авторського права та суміжних прав (ст. 176); порушення прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок, топографію ІМС, сорт рослин, раціоналізаторську пропозицію (ст. 177); незаконне використання знака для товарів і послуг, фірмового найменування, кваліфікованого зазначення походження товару (ст. 229); незаконне збирання з метою використання або використання відомостей, що становлять комерційну таємницю (ст. 231); розголошення комерційної або банківської таємниці (ст. 232).

З метою впровадження міжнародного досвіду в українське законодавство було прийнято у 2006 р. зміни до КК України, що уточнили перелік об'єктів промислової власності, за порушення прав яких передбачена кримінальна відповідальність, посилили кримінальну відповідальність у вигляді збільшення розміру штрафу та передбачили конфіскацію продукції, що порушує права інтелектуальної власності, та знарядь і матеріалів, які спеціально використовувались для її виготовлення та віднесли службову особу до суб'єкта злочину [1]. Прийнятий Закон України дозволив застосовувати до службової особи накладання конфіскації продукції, що порушує права інтелектуальної власності, та знарядь і матеріалів, які спеціально використовувались для її виготовлення [2]. Усвідомлюючи всю шкоду від реалізованої контрафактної та фальсифікованої продукції, державний законодавчий орган дозволив її знищення в межах ст. 177 та 229 КК України тільки в 2007 р. [3].

З метою забезпечення ефективного дотримання законодавства України у сфері інтелектуальної власності, запобігання правопорушенням у цій сфері та протидія їм на території нашої держави було створено в 2009 р. Координаційну Раду по боротьбі з правопорушеннями у сфері інтелектуальної власності [4]. Усвідомлюючи важливість ужиття погоджених і скоординованих заходів щодо розвитку системи правової охорони й захисту прав інтелектуальної власності, 19 листопада 2016 р. Україна разом з Азербайджаном, Білоруссю, Вірменією, Казахстаном, Киргизстаном, Молдовою, Росією, Таджикистаном, Туркменістаном та Узбекистаном підписала Угоду про співпрацю у сфері правової охорони і захисту інтелектуальної власності та створення Міждержавної ради з питань правової охорони і захисту інтелектуальної власності [5].

З підписанням Угоди про асоціацію між Україною та ЄС наша держава зобов'язалась гармонізувати національне законодавство з нормами ЄС. З метою адаптації вітчизняного законодавства Уряд затвердив План основних заходів з імплементації Угоди про асоціацію на 2014–2017 рр. [6].

У 2016 р. Уряд доповнив розпорядження від 17 вересня 2014 р. № 847-р Планом заходів із розд. IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» Угоди про асоціацію на 2016–2019 рр., затвердженого розпорядженням від 18 лютого 2016 р. № 217-р. Відповідно до п. 128 «Забезпечення співробітництва з питань захисту об'єктів права інтелектуальної власності» цього Плану до кінця 2018 р. Мінекономрозвитку України спільно з Державною службою інтелектуальної власності України, Міністерством аграрної політики та продовольства України, Державною фіскальною службою України, МВС України, Міністерством охорони здоров'я України та іншими центральними органами виконавчої влади має забезпечити обмін досвідом з ЄС стосовно правозастосування прав інтелектуальної власності в на центральному та субцентральному рівні митною службою, поліцією, адміністративними, судовими органами та інформування представників ділових кіл і суспільства щодо напрямів реалізації прав інтелектуальної власності (наслідків порушень прав інтелектуальної власності, зокрема ризиків для здоров'я і безпеки).

З метою виконання поставлених завдань щодо реформування сфери інтелектуальної власності в Стратегії сталого розвитку «Україна–2020» в 2016 р. Уряд схвалив Концепцію

реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні [7]. Одним із напрямів якої щодо вдосконалення національної нормативно-правової бази та гармонізації її до норм ЄС є посилення кримінальної та адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності.

У 2016 р. диспозиції ст. 177 і 229 КК України зазнали змін шляхом виключення з них додаткового покарання у вигляді конфіскації та знищення знарядь і матеріалів, які спеціально використовувалися для виготовлення об'єктів промислової власності [8]. Такі зміни законодавець здійснив на виконання рекомендацій, які містяться у шостій доповіді Європейської комісії про стан виконання Україною Плану дій щодо лібералізації ЄС візового режиму для України, щодо вдосконалення процедури арешту майна та інституту спеціальної конфіскації.

Отже, Україна з метою удосконалення кримінально-правової охорони прав інтелектуальної власності використовує міжнародний досвід та впроваджує європейські стандарти у сфері інтелектуальної власності.

Список бібліографічних посилань

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо правової охорони інтелектуальної власності : закон України від 22.05.2003 № 850-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 35. Ст. 271.

2. Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо захисту прав інтелектуальної власності : закон України від 09.02.2006 № 3423-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 26. Ст. 211.

3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо правової охорони інтелектуальної власності стосовно виконання вимог, пов'язаних із вступом України до СОТ : закон України від 31.05.2007 № 1111-V. *Відомості Верховної Ради України*. 2007. № 44. Ст. 512.

4. Про утворення Координаційної Ради по боротьбі з правопорушеннями у сфері інтелектуальної власності : наказ МОН України, МВС України, Служби безпеки України, Держ. митної служби, Держ. податкової адміністрації України, М-ва культури і туризму України від 24.11.2009 № 1055/491/753/1120/656/52.

5. Угода про співпрацю у сфері правової охорони і захисту інтелектуальної власності та створення Міждержавної ради з питань правової охорони і захисту інтелектуальної власності : від 19.11.2010. *Офіційний вісник України*. 2012. № 22. Ст. 871.

6. Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.09.2014 № 847-р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 77. Ст. 2197.

7. Про схвалення Концепції реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.06.2016 № 402-р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 44. Ст. 1625.

8. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо виконання рекомендацій, які містяться у шостій доповіді Європейської комісії про стан виконання Україною Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України, стосовно удосконалення процедури арешту майна та інституту спеціальної конфіскації : закон України від 18.02.2016 № 1019-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 11. Ст. 127.

Одержано 03.03.2019

УДК 347.77.028(477)

Світлана Петрівна ФИЛЬ,

кандидат юридичних наук,

старший науковий співробітник науково-організаційного відділу

Державного науково-дослідного інституту МВС України (м. Київ);

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8196-313X>

ІНСТИТУЦІЙНА СПРОМОЖНІСТЬ ВІТЧИЗНЯНИХ МИТНИЦЬ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Розвиток України як самостійної держави передбачає безперервний захист національних інтересів, відповідно до яких визначаються напрями, пріоритети та функції її митної політики. За таких обставин важливо не тільки забезпечити оптимізацію отриманих вигод від